

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 600-01-1/2021/11
Ljubljana, 10. 1. 2022

EPA 2290-VIII

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US in 21/13 - ZFDO-F in 81/18-odl. US) ter 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20) sprejela naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI-B), skrajšani postopek

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 13. izredni seji 10. 1. 2022 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI-B), ki sta ga po skrajšanem postopku v obravnavo predložila poslanca Ferenc Horváth in Felice Žiža.

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

S predlogom zakona se zvišuje predpisana raven znanja italijanskega jezika za strokovne, administrativne, tehnične, računovodske in druge delavce na vzgojnoizobraževalnih zavodih z italijanskim učnim jezikom in način preverjanja. Po predlogu zakona strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom in pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku, ali je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom. Če strokovni delavec ne izpolnjuje teh pogojev, obvlada italijanski učni jezik, če opravi preizkus znanja italijanskega jezika kot maternega jezika na podlagi Izpitnega kataloga italijanskega jezika za splošno maturo v šolah z italijanskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre. Po veljavni ureditvi iz leta 2018 mora strokovni delavec v takšnem primeru opraviti preizkus znanja italijanskega jezika na ravni C1, kot jo določa Skupni jezikovni okvir Sveta Evrope (SEJO). Po predlogu zakona ta raven ne zadostuje več, zato se uveljavlja znanje italijanskega jezika kot maternega jezika. Predlagatelj meni, da okvir SEJO ni ustrezen, saj se ta nanaša na raven znanja tujih jezikov, med tem ko je status italijanskega jezika v šolah z italijanskim učnim jezikom popolnoma primerljiv s statusom slovenskega jezika na šolah s slovenskim učnim jezikom. Poudarja, da gre za jezik poučevanja in ne tuj jezik. S predlogom zakona se raven znanja italijanskega jezika zvišuje tudi za učitelje, ki poučujejo slovenski jezik in tuje jezike, in sicer se zahteva znanje jezika na ravni C 1 po SEJO. Za ostale delavce se po predlogu zakona zahteva znanje italijanskega jezika, če je končal osnovno ali srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom ali znanje jezika izkazuje z ustreznim certifikatom.

Komisija se je seznanila z mnenjem Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, ki je poudarilo, da je znanje jezika na ravni C1 povsem primerno v poklicne, učne in akademske namene. Ministrstvo izpostavlja zlasti vprašanje izvedljivosti predloga zakona, saj preizkus maternega jezika ne obstaja po nobeni priznani metodologiji, pogoj dodatnega usposabljanja za tiste, ki ne izpolnjujejo predpisane izobrazbe, ureja že Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanje, 1. 3. 2022 kot rok za uveljavitev teh sprememb pa ni izvedljiv. Veljavni zakon sicer predpisuje, da bi se moral zakon začeti uporabljati s 1. 9. 2018, vendar je šele marca 2021 ministrstvo doseglo soglasje predstavnikov madžarske narodne skupnosti glede usklajenosti pravil za uresničitev zakona, s strani italijanske narodne skupnosti pa tega soglasja ni bilo. Ministrstvo opozarja, da je že omenjeni izpitni katalog v preteklosti predstavljal veliko oviro za udeležence predvsem zaradi ozkega kroga strokovnjakov oz. izpraševalcev za posamezni jezik v izpitnih komisijah in zagotavljanja objektivnosti in občutka pravičnosti. Prav iz tega je bil uveden standard znanja po SEJO, ki predstavlja objektivno merilo vrednotenja ravni znanja jezikov. Ministrstvo je obenem izpostavilo, da se s predlogom ponovno uvajajo dvojna merila, in sicer ena s SEJO za učitelje slovenskega jezika in tuje jezike, za ostale pa preizkus znanja, ki naj bi ga izvedlo pristojno ministrstvo v sodelovanju z Zavodom za šolstvo in ki bi ga bilo treba šele oblikovati.

Na Zavodu za šolstvo glede same izvedbe zakona v prvi vrsti izpostavljajo problem kadrov za posamezna delovna mesta glede na problematiko, ki jo beležijo v slovenskem šolskem prostoru, saj primanjkuje strokovnih delavcev po celotni izobraževalni vertikali. Opozarjajo na problem strokovnega izrazoslovja pri tistih učiteljih, ki poučujejo strokovne predmete, pa niso zaključili šolanja v italijanskem učnem jeziku. Kot problematično ocenjujejo predlagano izvedbo preizkusa znanja na Zavodu za šolstvo, ki sicer ne sodeluje pri nobenih podobnih preizkusih. S predlogom zakona se ponovno vzpostavlja sistem vodenja preizkusa znanja in vzpostavljanja pogojev za poslovanje in delo strokovnih delavcev v šolah z italijanskim učnim jezikom kot pred letom 2018, glede kakovosti znanja italijanskega jezika pa sicer prinaša napredek, saj omogoča izboljšanje strokovnega izrazoslovja za posamezne predmete.

* * *

Člani komisije so v razpravi v izpostavili zlasti vprašanje, kateri so razlogi za spremembe. Predlagatelj je pojasnil, da je iz dosedanje prakse poučevanja v vzgojnoizobraževalnih zavodih z italijanskim učnim jezikom razvidno poslabšanje kakovostnega znanja italijanskega jezika in da je namen predloga zakona izboljšati zlasti strokovne jezikovne kompetence in s tem omogočiti dvig kakovosti izvajanja vzgojnoizobraževalnega dela v vrtcih in šolah.

Na podlagi predstavitve razlogov za spremembo zakona in izpostavitve določenih vprašanj v povezavi z uveljavitvijo spremenjenega zakona s strani pristojnega ministrstva in Zavoda za šolstvo komisija ugotavlja, da je uvajanje posebnega sistema pogojevanja in preverjanja znanja jezika samo v šolah z italijanskim učnim jezikom nesmiselno, saj je skupni jezikovni okvir dovolj ustrezna metodologija za vrednotenje ravni jezikovnega znanja, ki je pregleden in primerljiv; poleg ravni znanja C1 obstaja še raven C2, ki je najboljši približek zmožnosti naravnega govorca. STO je bil namreč vzpostavljen, da bi odpravil ovire v sporazumevanju med strokovnjaki

na področju sodobnih jezikov, ki izvirajo iz različnih izobraževalnih sistemov v Evropi. Obenem komisija opozarja na vprašanje recipročne ureditve tovrstnega vprašanja za slovensko manjšino v Italiji.

Komisija je spomnila na Zakon o sistemu plač v javnem sektorju, kjer so se dodatki tistih, ki nastopajo v javnem življenju na dvojezičnem območju, izenačili z dodatki, ki so jih do tedaj imeli le učitelji kljub opozorilu, da je zahtevnost poučevanja na šolah na dvojezičnih območjih bistveno zahtevnejše, kot pa aktivno znanje jezika npr. v uradnem poslovanju z občani, v medijih itd. Ob sprejemanju omenjenega zakona je bilo vprašanje zrelativizirano, tokrat pa je to ključni del vsebinske utemeljitve za zaostritev jezikovne kompetence pri učiteljih, ki pa dodatno ni ovrednotena. Komisija ocenjuje, da takšen pristop ni utemeljen in v načelu kontradiktoren. Obenem se pri tem ne omenja cilja glede višjega znanja tudi slovenskega jezika pri kakovostnem vzgojnoizobraževalnem delu na dvojezičnem območju. Glede na pogojevanje zasedbe delovnih mest z znanjem italijanskega jezika tudi za npr. tehnične in administrativne delavce je lahko razumeti, kot da se italijanska manjšina kadrovske zapira v svoj krog, saj bo uresničitev novih zakonskih zahtev glede jezikovnih kompetenc otežena zaradi pomanjkanja kadra, ki bi izpolnjeval pogoje glede znanja italijanskega jezika.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije, državni svetnik Branimir Štrukelj.

Branimir Štrukelj, l.r.
predsednik